

MAGYAR
A B C
ÉS
ELEMİ OLVASÓKÖNYV

A NÉPISKOLÁK ELSŐ OSZTÁLYA

SZÁMÁRA.

A NÉPISKOLAI ÚJ TANTERV ALAPJÁN SZERKESZTETTE

PERES SÁNDOR.

• A FORDÍTÁS ÉS ÁTDOLGOZÁS JOGA FENNTARTATIK.

Negyedik, változatlan kiadás.

A jelen negyedik kiadásban a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium 1913. évi december hó 6-án 188.580. sz. a. kelt rendeletével az elemi népiskolák számára tankönyvül engedélyeztetett.

Bolti ára 5. K.

BUDAPEST,

A M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEMI NYOMDA TULAJDONA.

372.4-K

MAGYAR

✓
A B C

és

ELEMI OLVASÓKÖNYV

A NÉPISKOLÁK ELSŐ OSZTÁLYA

SZÁMÁRA.

A NÉPISKOLAI ÚJ TANTERV ALAPJÁN SZERKESZTETTE

PERES SÁNDOR.

Negyedik, változatlan kiadás.

A FORDÍTÁS ÉS ÁTDOLGOZÁS JOGA FENNTARTATIK.

Bolti ára 5 K.

A jelen negyedik kiadásban a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium 1913. évi december hó 6-án 188.580. sz. a. kelt rendeletével az elemi népiskolák számára tankönyvül engedélyezettett.

BUDAPEST,

A M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEMI NYOMDA TULAJDONA.

19525

RTK 136

M. kir. tudományegyetemi nyomda, Budapest.

2. rakt. szám.

I. RÉSZ.

A kis betűk íratása és olvastatása.

i í

i í

r

ír ír

r

ír. ír.

u ú

úr, ír, úr, úr, ír.

u ú

ír, úr, ír, úr.

v

ív, ír, úr, rí, vív.

v

ív, vív, rí, ír, úr, ív, vív.

e é

ér, év, vér, ver, úr,
ír, rí, iv, vív, vé-re.

e é

év, ér, úr, ír, ív, ver, vér, vív.

n

én, ni-ni, en-ni, név,
vén, úr, ír.

n

én, név, ver, vén, vér, ír-ni,
en-ni, in-ni, ni-ni, ne-ne, ven-
né, en-né. né-ni ír.

t

*itt itt, te rét, túr vet,
vi-rít, vet-ni, ten-ni,
ven-ni, irt, vett, int.*

t

itt, te, út, rét, vet, túr, vi-rít,
tú-tú-tú, vett, tett, int.
né-ni irt. **i-rén** ne-vet. **ten-ni**,
ven-ni. **tett-vett**. **é-vi** vet-te,
e-ti et-te. **ten-te**, **ten-te**.

o ó

*ón, orr, tó, ró, no-no,
tó-ni, vo-nó, tú-ró.*

o ó

ott, ón, ró, tó, tót, vo-nó, tú-ró,
itt-ott, í-ró, i-rón.

né-ni tú-rót vett. **tó-ni** tú-rót
e-vett.

i, e, n, u, v, r, t, é.

vo-nót vett. **tett-vett**. **i-rén**
ve-tett. **tó-ni** vé-tett.

m

mer, mór, mér, nem,
rom, rum, vet-tem,
et-tem.

é-vi mer-re ment? mit vett?
ú-ton men-tem.

m

mér, rom, mór, rum, me-rít,
ve-rem, vé-rem.

men-tem, men-tem. tú-rót vet-
tem. tú-tú-tú. mú-mú-mú. im-re
mit i-vott? mit e-vett? mi-ért
ne-vet? mit ront? mit mér?
né-ném mit me-rít?

z

íz, ez, méz, réz, víz,
méz, e-vez, ve-zet.

mi ez? víz? im-re mé-zet e-vett,
vi-zet i-vott.

Z

ez, íz, méz, víz, néz, réz, zúz,
i-zen, ze-ne, é-rez, ve-zér, vé-
rez. nézz! zúzz! e-vezz!

né-ném mit vett? mé-zet vett?
tó-ni e-vez. min e-vez? Vi-zen.
Zum-zum-zum. mer-re néz? mit
i-zen? Vo-nót vet-tem. im-re mit
ve-zet? zim zi-ri zim.

a á

*az, ez, ár, ma, van,
vár, zár, varr, art,*

*ó-ra, ár-va, i-ma. az ó-ra ver.
né-ném varr. ma-ri mit rár?*

a á

ár, vár, az, mar, van, rár, zár,
ma-ri, már-ton.

im-re itt van. **ma**-rit vá-rom.
már-ton ó-rát vett. **az** ár-va
ment-ment az ú-ton. **nem** e-vett.
Nem i-vott. **mi** van ma? **Vi**-rít a
rét? **Vi**-rít. **Va**-u va-u. **mú**-mú-mú.

n, z, m, v, o, ó, r.

ü ü

üt, üz, tű, tűr, tűz.

ma-ri tű-ért ment. az ó-ra üt.

itt van a tű?

ü ü

tűz, tűr, üt, üz, üt-ne, tűr-ne,
úzz! nézz! e-vezz!

im-re ví-zért ment. **ma**-ri ér-
te ment. **üt** az ó-ra? **én** tűt
vet-tem. **né-ném** varr. **tűz**,
tűz, víz, víz. **züm-züm-züm**.
tűz van. **már-ton** vi-zet vitt.
üz-te, **tűz**-te.

S

is, és, ás, só, sir, üst,

sas, mos, süt.

*es-te, os-tor. es-te se-tét van? a réx
ve-res? sá-ra mos.*

S

ás, sas, vas, vés, sás, must, me-se,
mes-ter, or-vos, u-tas, e-züst, város,
test-vér, tas-tas-tas, más-más-más,
üss! véss! moss! süss! tűzz! rázz!

Ez az út sá-ros. **Ez** az út rá-zós.
Van sí-ma út is? **Sa**-mu va-sat ver.
Az a vas tű-zes. **Mi**-ért van se-tét?
Es-te van, **es**-te van. **Mé**-zes-
má-zos. **Si**-mon ó-rás. **Im**-re or-vos.
Sí-ró, **rí**-vó. **Er**-re, **ar**-ra.

C

cím, uc-cu, ci-ca, ré-ce.

*az ut-ca most sá-ros. an-na a ci-cát
né-xi. va-u, va-u, mi-a-u, mi-a-u.*

cin-cin-cin.

C

ut-ca, ré-ce, ci-ca, uc-cu! **mit**
e-vett **mó**-ric? **mé**-zet. **mit**
i-vott a ru-ca? **vi**-zet. **itt** van
a ci-ca? az ut-cán van. **i**-ca,
ri-ca. **ci**-ni, **ce**-ne. **vi**-rít most
a rét? most nem **vi**-rít. **sá**-ros
ez a vá-ros?

z, t, o, u, ü, n, m.

Ez a cér-na ve-res. **Ez** a te-rem
ü-res. **Ne** üss! **Né**zz er-re!

l

el, ol, áll, léc, tél, cél.

*mell, váll, toll, mé-ter, li-ter.
im-re lő-cán ül, le-ve let ír, ma-ri
tán-col a ci-cá-val.*

l

ól, ló, cél, toll, ci-li, ol-ló,
lim-lom.

a tél el-múlt? **nem** múlt el. **la**-ci
ol-vas. **me**-sét ol-vas. **Ver**-set ír.
né-ném vá-sár-ra ment. **Vett** tá-lat,
lán-cot, ó-rát. **Vár** a te-le tál. **Ó**, ó,
ti-li-ó. **Samu** tán-col, mu-lat. **Ci**-li,
ol-vass! **an**-tal, e-vezz! **Ez** a ma-
lom vi-zi ma-lom. **ma**-ri al-mát
süt? **al**-más ré-test süt. **a** ci-ca
ál-mos. **Van** é-te-lem, van i-ta-lom.

b

eb, bor, bot, lomb.

*bi-ró, bo-rús, be-tű, em-ber, bim-bó.
te-rém itt bor? bé-la be-tűt ír.
a bol-tos á-rul.*

b

bér, bot, bolt, bont, bérc, zab,
ve-réb, bú-tor, bé-les.

ront-bont. **seb**-bel-lob-bal. **bim**-bam.
bú-bú-bú. **a** ló bá-tor. **az** ember lát.
a tűz lob-ban. toll, toll, liba-toll. **a** bo-ci
ól-ban van. **ol**-va-som a le-ve-let.

ten-te ba-ba,

ten-te,

itt van már az

es-te.

ber-ta ol-vass! sa-mu ír. tol-lal ír. tol-la
a-cél-ból van. a tű is a-cél-ból van. a tű-vel
sá-ra varrt. si-e-tett. a ba-ba bál-ba ment.
ott mu-la-tott a ci-ca is.

ö ö

ör, lö, tör, tör, bö.

önt, ö-riz, ö-röm.

lő-rinc mol-nár. a ma-lom-ban
bü-xát ö-röl. ö-rül-tem, ne-vet-tem.

ö ö

öt, öv, nő, lö, bör, több, zir-ren-
zör-ren, böm-ből. önts! tölts!

Sa-mu az ut-cát ön-tö-zi. Ö-töt
ü-tött már az ó-ra. Sö-tét van.
Sö-tét-ben az em-ber nem lát. bör-
ból van az öv? mit tör im-re? Söt
tör. Sóz-za a le-vest. a lomb a-latt

ve-réb ül. Ön-tözz! Ö-rizz! a me-
zón a vár a-latt te-rem bú-za. te-
rem zab. Ve-res, vö-rös. Ön-töm,
töl-töm. Öt ci-ca sé-tál. Ü-res tál.
ü, ű, z, s, m, v, r, c, t, a, e, á, é, b, o, ó, l.

h

hó, hal, hír, hi-ba.

ha-lál, hol-ló, hull a hó. a hal
viz-ben él. a lo-von hám van. a
te-her ne-héz, é-hes a ló? ha-bos
lo-von ül a vi-tész. ö-töl, ha-tol.

h

hó, hat, méh, hír, hív, hát,
ha-za, ha-tár, harc.

hull a hó. hó-ha-hó. hű-hó sem-mi-
ért. Ö-töl-ha-tol. hét több a hat-nal.

a ló ter-het húz. ez a ru-ha bar-na?
a ha-mu tü-zes? ci-li, si-ess! la-ci húzz!

há-tán van a há-za. mi az?

ha-zám, ha-zám! **a** hős a ha-zá-ért har-col.

a te-hén: mú-mú-mú.

a méh: züm-züm-züm.

a ci-ca mi-a-u!

az eb: va-u, va-u! ham-ham-ham!

d

ad, old, dél, hid, nád.

*hold, i-dő, da-ru, drót. a ré-ce, a
 lud, a hol-ló, a ve-réb, a sas mind
 ma-dár. az er-dő-ben ma-dár
 da-lol. té-len köld az er-dő?*

d

dob, dal, domb, had, rúd,
 hor-dó, bun-da, tü-dő.

dél van. itt az e-béd. van le-ves, mar-ha-
 hús, li-ba-sült és bé-les. mi van a hor-dó-
 ban? hát a ve-der-ben? té-len hó bo-rít
 min-dent. hadd-el-hadd! de-rű-re bo-rú.
 men-de-mon-da. dí-nom-dá-nom.

Vedd e-lő tol-la-dat! Írd le!

a-mi ti-ed, tedd el,

a má-sét ne vedd el!

az ud-va-ron hó-em-ber,

bun-dát, su-bát nem ren-del?

ha-zám, ha-zám, é-des ha-zám

ré-tes, de nem bé-les,

hadd el, mert nem é-des. mi az?

tedd i-de, a-mo-da,

lá-bod i-de, nem oda!

én ma-da-ram ne é-hezz,

itt van a zab, de é-des!

k

kő, kürt, kék, rak, kár.

*kés, kürt, kert, ö-kör. a kés é-les.
a kard ne-héz. a ka-to-na har-col.
kéz ke-zet mos. ne ke-res-den la-kik.
mi kék? mi köld?*

k

mák, kéz, e-ke, ke-zes, ke-rék,
bé-ka, ab-lak.

á-rok is van, **bo**-kor is van. **a** ke-rék
ke-rek. **a** la-ka-tos mes-ter-em-ber. **a**
mé-ter mér-ték. **ho**-vá men-tek, de-li
vi-té-zek? mind-nek kard az ol-da-lán.
add ide a mé-zet! **vidd** el a bá-bút!

e-sik az e-ső, — **á**-zik a me-ző.

ke-re-kes ke-re-két ke-re-kí-ti ke-rek-re.

i-ca, ri-ca, kis ka-ti-ca,
kis ka-ti-ca vál-lán ci-ca.

a ka-kas ku-ko-ri-kol. ku-ko-ri-ku!

l, t, b, d, o, ö, ü, n, m, k, h.

volt, hol nem volt két ü-res bolt. **te**-le
rak-tuk. **bá**-bút, mé-zet mind el-ad-tuk.

j

új, ej, jö, ujj, juh, maj.

*zaj, sajt, ha-jó, aj-tó. öt uj-jam van
a bal ke-re-men. öt uj-jam van a
jobb ke-re-men. di-öt et-tem. jaj de
é-des, óh, bek jó! a tej és vaj jó
e-le-del. haj-na-li ó-ra ve-zet a jó-ra.*

j

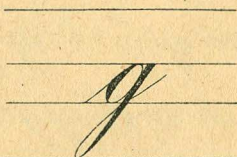
zaj, raj, jár, já-nos, já-rom,
var-jú, to-jás, já-cint.

haj-nal ha-sad. **vi**-dul a tá-jék. **ro**-hanj!
jár a ba-ba jár, mint a kis ma-dár.

Var-jú, var-jú, vak var-jú.
 te-jet, va-jat a-dok.
 zöld er-dő-ben a ka-kuk
 mond-ja, mond-ja: kukk, ka-kuk!

Já-nos is-ko-lá-ba jár. Jól ta-nul. tud
 ír-ni, ol-vas-ni, é-ne-ke-l-ni, i-mád-ko-z-ni.
 tud-tok ti is?

Jó tet-tért jót várj!
 Jó az is-ten, jót ád!
 Jobb ké-sőn, mint so-ha.

ig jég ing gör, gomb.

*ga-lamb, ha-rang. a gu-nár gá-gog.
 az e-ger cin-cog. a ma-lom xüg.
 az ig dö-rög. a vo-nat dü-bö-rög.
 a var-ju ká-rog. a da-ru kru-gat.
 a han-got hal-lom.*

g

ág, gaz, a-gár, bo-gár, vi-rág,
 tég-la, bar-lang, ge-ren-da.

sa-mu gug-gol. gá-bor ru-hát ag-gat.
 a tü-kör ü-veg-ből van. ha le-ej-tik,
 el-tö-rik. tram-tram, tram-tram, dob ki-
 ált, ho-va, ho-va ka-to-nák? ke-rek ud-
 var al-já-ig, meg se ál-lunk ha-zá-ig!

ug-ri-bug-ri kis ve-réb,
 jöjj i-de hát kö-ze-lébb!

gá-bor he-ge-dül. a töb-bi-ek tán-
 col-nak. ví-gan é-lünk!

az ág gir-be-gur-ba. a lúd gá-gog:
 gá-gá-gá. a ga-lamb bűg: tu-dom,
 tu-dom. a ger-li-ce ne-vet.

zúg az er-dő, zúg a ma-lom,
 Ott sé-tál az én ga-lam-bom.

i-mád-ko-z-ál és dol-goz-ál!

a kis ha-rang: gi-ling, ga-lang. Er-dőn,
 me-zőn már a ga-lamb. hoz-za is az é-des
 ma-got. e-te-ti a kis ga-lam-bot.

Ki jól kezd, jól vé-gez.

p

ép, nép, por, sip, po-hár,

ci-po, pül-ca, pin-ce.

é-des a-pám, a jó is-ten él-tes-se!
a hét-ben hét nap van. va-sár-nap
ün-nep-nap. ak-kor temp-lom-ba
já-runk. ott i-mád-ko-zunk. a jó
pap hol-tig ta-nul.

p

pi-ros az e-per? peng a pénz?
 tá-gas a pi-ac? ír-ka, ír-ka
 pa-pi-ros, i-ci-pi-ci ta-ka-ros. **a**
 pa-ri-pa vág-tat. **a** la-ka-tos ka-
 la-pál. **a** kő-mí-ves há-zat é-pít.

Já-ték.

re-pül, re-pül a lep-ke! re-pül, re-
pül a med-ve! re-pül, re-pül a rák!
re-pül, re-pül a la-pát! re-pül, re-pül
a ve-réb!

a ma-da-rak té-len.

hull a hó. **e**r-dőt, me-zőt, ker-tet hó
 bo-rít. **a** ma-da-rak é-hez-nek. **e**l is
 re-pül-nek me-le-gebb vi-dék-re. **a** ve-
 réb, a cin-ke itt ma-rad. **a**zt mond-ja:
 itt van az én é-des ha-zám!

ma-radj is itt kis ma-dár! **j**ön még
 jobb idő! **a**d-dig hin-tek én en-ni-va-lót.

ki hi-de-get ád, bun-dát is ád hoz-zá.

é-des jó a-pám! már tu-dok ír-ni.
ver-set is tu-dok. le is í-rom ne-ked.

é-des a-pám ne-ve-nap-ján
vi-gan zeng a ver-sem;
é-des a-pám a jó is-ten
so-ká-ig él-tes-sen!

f

fü, fa, fü, föld, fűrj.

fér-fi, fel-leg, fűr-dő.

a fü, a fa nö. a fil-lér pénz.

a bab, a há-sa fő-re-lék.

a fa-zék-ban főx-nek. lo-va-go-lok

fűr-fa-si-pot fuj-va. el-men-tem én

a vá-sár-ra fel-pénx-zel.

f

a fal fe-hér? fe-ke-te a tin-ta?

a fu-va-ros be-fog-ja a lo-vát.

a kis sá-ra fe-jén fej-kö-tő van.

a fer-ge-teg e-lől fe-dél a-lá
fu-tunk.

ked-ves fe-ri-kém!

is-ko-lás fi-ú-nak so-roz-tak. már
le-ve-let is tu-dok ír-ni. ki-vá-nok
ne-ked min-den jöt. a pad-ban
mel-let-tem ül ta-más. min-dig jól
fe-lél. is-ten áld-jön meg! kis
ba-rá-tod pis-ta.

Kell a tej?

nem kell a tej! ki-a-bált fe-renc.
mi-a-u, te-jet ké-rek, mond-ta a ci-ca.
kip-kop. mi jön? ki jön?

a pál-ca.

ki küld-te?

é-des a-pád.

ké-rem a te-jet, mond-ja fe-renc.

mi-a-u, én is ka-pok? kér-di a ci-ca.

a-ki nem vá-lo-gat, kap ám.

és jó-í-zű-en meg-et-ték a te-jet.

ax i-tel is-ten-mek ál-dá-sa!

SZ

ősz, szó, szív, száj, liszt.

*sző-lő, or-szág, esz-ten-dő, mi ko-pog,
mi ko-pog? az én sxi-vem. az ősz
hű-vös. ősz-szel é-rik a sző-lő.
szü-re-telj, míg nem ké-ső jár-
tom-ban kel-tem-ben de sok sze-pet
lát-tam.*

sok be-széd-nek sok az al-ja.

SZ

a szél fú. **a** mész, a hó fe-hér.
az asz-tal, a szé-k, a ló-ca, bú-to-
rok. **a** szösz-ből vá-szon ké-szül.
le-ka-szál-ták már a ré-tet. **a** te-
hén já-szol-ból e-szi a szé-nát.

a szájról.

az em-ber a szá-já-val e-szik, i-szik. **hát**
a ló, a szar-vas, a ve-réb, a pók mi-vel e-szik
és i-szik? **van** fo-ga a ló-nak? **van** fo-ga a
ré-cé-nek? **hát** a pók fog-gal rá-g-ja meg e-le-
de-lét? **mit** e-szik az em-ber? **a** ló is le-vest
és sül-tet e-szik? **főz**-nek az ál-la-tok?

sok száj sok kéz!

szállt, szállt a pil-lan-gó. el-fá-rad-t. **rá**-
szál-lott a já-cint-ra. **sú**-gott ne-ki va-la-mit,
mert a já-cint meg-szó-lalt:

rin-gat-lak én pil-lan-góm,

még mé-zet is a-dok.

szil-szál, **szal**-ma-szál, **ec**-ki, **pec**-ki,
pen-de-rítsd ki ezt!

hull a hó.

hull a hó, hull a hó!

lesz be-lő-le ta-ka-ró.

er-dő me-ző meg-áld-ja,

nem fá-zik a bun-dá-ba.

a **tisz**-ta-ság fél e-gész-ség. **több**
szem töb-bet lát.

sze-ret-nék szán-ta-ni,

hat ök-rőt haj-ta-ni.

CS

ács, öcs, mécs, csont, csősz.

*a fecs-ke fi-cse-ré-kel. ha nem
csor-dul, csep-pen. ol-csó hús-nak
hig a le-ve.*

*csir-ke mond-ja: csip-csip, csip,
adj a jó-ból ne-kem is!
önt, töltö, mártó, me-rit-sen.*

CS

cseng a csen-gő. cső-rög a
lánc. csi-pog a csir-ke. a ko-
csis hív-ja a csi-kót: csi-du,
csi-du!

van két cse-rép vi-rá-gom.
ki-te-szem az ab-lak-ba. reg-

gel, es-te meg-lo-cso-lom. de
szé-pek is ám! a ker-tész-nél
sin-cse-nek szeb-bek.

ko-vá-csok da-la.

kip-kop, kip-kop ka-la-pács,
ki-csi ko-vács, jó ko-vács
üs-sed, üs-sed a va-sat,
a szép haj-nal már ha-sad.

a csi-ga.

**a ke-rí-té-sen csú-szik,
má-szik va-la-mi. szar-vát
ki-dug-ja, be-húz-za. há-zát há-tán ci-
pe-li. Jan-csi fel-ki-ált: csi-ga, csi-ga!
csi-ga, bi-ga, dugd ki szar-vad,
a-dok ne-ked ka-lá-csot!**

fü-le van, még-se hall. mi az?
fo-ga van, még-se rág. mi az?

leg-jobb sza-kács az éh-ség.

gy

egy, így, gyár, tölgy.

megy, gyö-kér, ki-győ.

a fa rü-gye-xik, a meggy gyü-
mölc. a gyer-mek szót fo-gad.
vesx-szó, locs-csan, vesszó, loccsan,

faggyu, moccan, koppan.

a négy-lá-bú is meg-bot-lik.

nem gyer-mek ke-xé-be va-ló a kís.

adj, sxa-ladj, ad-jon, sxa-kad-jon!

gy

majd, ha fagy, hó lesz nagy.
gye-re, gyu-ri, csusz-kál-junk.
hegy-nek fel, völgy-nek le!csil-la-gok ra-gyog-nak fenn a
tisz-ta égen.er-re csö-rög a di-ó, er-re meg a
mo-gyo-ró. Én ma-gyar va-gyok!
te is ma-gyar vagy? a gyors
mun-ka rit-kán jó.

a két csi-kő.

gyi te, fa-kő, gyi te szür-ke!

gyi két lo-vam, fus-sa-toh!

hej, be ál-dott két csi-kő ez,

e-gyik sem kér ál-ra-kot.

ki mond verset?

a ci-ca kez-di: mi-a-u.

bo-ci mond-ja: mú-mú-mú.

ka-csa így szól: tas-tas-tas.

hát te, gyu-la, mit mon-dasz?

a ha-zá-ért.

áld-ja meg az is-ten szép ma-gyar ha-zán-kat!
jó dol-ga le-gyen itt a ki-csi ma-dár-nak!
a vi-rág vi-rít-son, a méh gyűjt-sön mé-zet,
ra-gyog-jon a sze-me a for-rás vi-zé-nek!

ny

nyár, nyúl, enyv.

könyv, a-rany.

é-des a-nyám! áld-ja meg az is-ten!
a nyáj le-gel. a nyúl fé-lénk. a
ke-mény fiús-tól. nem mind a-rany.

a-mi sár-ga.

bá-rány-ka, bá-rány-ka, add ki a
kis kul-csot! e-reszd ki a me-le-get,
csukd be a hi-de-get!

menj, kenj, i-xenj, men-jen!

ny

é-des a-nyám a kony-hán főz.
a le-ány va-sal. az asz-szony

ke-nye-ret süt. a szi-vár-vány
hét-szí-nű. a ma-gyar zász-ló
há-rom-szí-nű.

bujj, bujj, zöld ág.

bujj, bujj, zöld ág, zöld le-ve-
les-tül! nyit-va van az a-rany-
ka-pu, buj-ja-tok át raj-ta!

a kis nyu-lak.

mak-mak-mak! nyu-szi-ká-im, gyer-tek
a sű-rű ve-tés-be. az er-dő még rit-ka.
rá-tok ta-lál a va-dász.

mak-mak-mak! jobb itt ne-künk!

egy-szer csak jön a va-dász. mel-let-te
a nagy fü-lű ko-pó.

az ö-reg nyúl, vesd el ma-gad, ne-ki nyul.

a kis nyu-lak la-pul-nak, majd hogy
föld-be nem búj-nak.

a ko-pó szag-lál, szag-lál. egy-szer csak
meg-fog-ja a nyu-szi nya-kát.

más-más-más! ki-a-bál sze-gény nyu-szi.

de hi-á-ba. be ve-le a ta-risz-nyá-ba!

lesz pe-cse-nye va-cso-rá-ra.

sze-gény nyu-szik! mért is nem fo-gad-
tak szót any-jok-nak?!

nap hi-vo-ga-toi.

nyisd ki, is-ten, kis ka-pu-dat,

hadd lás-sam meg szép na-po-dat!

süss fel nap, fé-nyes nap!

*a kis bá-rány a kis kert-ben majd
meg-fagy.*

ka-rá-csony.

ka-rá-csony, ka-rá-csony,

ki-sült a ka-lá-csom.

is-ten-nek ál-dá-sa

e-zen a kis há-zon!

XS

XSIR, XIS, XOS, XO-XSA.

er-xsi, xsu-xsi.

*a xsák-ban xos van. egy xsiip
xal-ma is ne-héz. gyen-ge á-gak.*

ből gúxst csa-var-nak.

vál-la-mon a xsá-kom, xsá-kom-ban

a má-kom. má-kom-ban a rá-kom.

ki-rág-ta a xsá-kom. ki-hul-lott a

má-kom, o-da lett a rá-kom!

lisd, kösd, mosd, mosdó, keresd!

ZS

*er-zsi, zsó-fi, zsu-zsi le-ány-
ne-vek. zsi-ga, jó-zsi fi-ú-*

ne-vek. a zsír-ban fánk stl.
u-zson-ná-ra ké-szül.

pi-ros ró-zsa.

éb-redj, ró-zsa, pi-ros rózsa!
föl is éb-red el-ső szó-ra.
mos-dik a föld har-ma-tá-ban,
tö-rül-kö-zik nap-su-gár-ban.

ve-réb a ka-lap a-latt.

jó-zsi, gye-re is-ko-lá-ba!
nem me-gyek. ró-zsát sze-dek, fá-ra
má-szom, ve-re-bet fo-gok.

fo-gott is egy ve-re-bet. ka-lap-ja a-lá
dug-ta. jött bí-ró u-ram. gyer-me-kek, nagy
em-be-rek kö-szön-tek:

— jó na-pot kí-vá-nok, bí-ró u-ram!

de jó-zsi a fü-le gomb-ját sem bil-
len-tet-te.

— fe-jed-hez nőtt a ka-lap? vagy
zsí-ros a ke-zed?

bí-ró u-ram le-vet-te jó-zsi ka-lap-ját.

— ve-réb van a ka-lap-ja a-latt!

*nagy ró-zsák is ap-ró bim-bó-ból
e-red-nek.*

ty

tyúk, pony, a-tya.

*gyer-tya, haty-tyü, hattyü, per-
getty-tyü, pergettyü, kuruttyol, pety-
tyes, tart-ja, hajt-ja, lát-ja, vált-ja,
bot-ja.*

*ég a gyer-tya, ha meg-gyujt-ják.
peng a sar-kan-tyüm.*

*jobb egy lid-nyak tyúk-nyak-nál.
is-te-nem meg-ör-tál e hosz-szü ej-sza-kán.
ő-niz-zél meg ma is én e-des jó a-tyám!*

ty

a tyúk ko-tyog. az ó-ra ke-
tyeg. a gyer-mek pi-tye-reg.

a bé-ka ku-ruty-tyol. a fürj pity-pa-la-tyol.

tyúk.

van ne-kem egy ken-der-ma-gos pety-tye-ge-tett tyú-kom.

ko-rán reg-gel, dél-ben, es-te min-díg van rá gon-dom.

tyú-kom mond-ja: koty-koty-koty.

gazd-asz-szony-ka gon-dos-kodj!

ezt is mond-ja: kot-ko-dács.

min-den-nap-ra egy to-jás! kot-kot-kot-kot-kot-ko-dács!

a tyúk és a ga-lamb.

a gaz-da meg-mos-ta a tiszt-a bú-zát. ki-tet-te pony-ván szá-rad-ni az ud-var-ra. a tyúk rá-ment a pony-vá-ra. koty-koty-koty! ka-par-ga-tott és ed-de-gélt.

u-gyan tyúk né-ni, mért ka-par-gálsz? kér-di a ga-lamb. e-lőt-ted a tiszt-a bú-za, csak en-ned kell.

ked-ves ö-csém, meg-szok-tam a mun-kát. fe-lel-te a tyúk. mun-ka nél-kül nem e-sik jól az é-tel.

ta-lá-lós kér-dés.

négy ku-tya egy-mást ker-ge-ti,
de so-ha el nem ér-he-ti. mi az?

*kis ku-tya, nagy ku-tya, ne ugass
hi-á-ba!*

ma-tyi hu-szár.

ma-tyi hu-szár meg-jár-ta,	egy-szer az-tán a rá-ró
nem vi-gyá-zott ma-gá-ra.	le-ve-tet-te ma-gá-ról.
bűsz-kél-ke-dett a lo-ván,	már nem az a hős gye-rek,
mint va-la-mi ka-pi-tány.	fáj a lá-ba, pi-tye-reg.

a mé-hecs-ke.

pi-ros ró-zsa, szé-pen ké-rünk,
egy kis mé-zet adsz-e né-künk?
hogy-ne ad-nék, kis mé-hecs-kém,
tessék, itt van a mé-zecs-kém!

mé-he, mé-he, jó bo-gár-ka,
rá gyuj-tasz-é egy nó-tá-ra?
zim-meg-züm-mög már a nó-ta,
tán-colj, tán-colj, pi-ros ró-zsa!

ly

lyuk, moly, pe-hely.

hü-velyk, puly-ka, bog-lya, ge-reb-
lye. a fo-lyó fo-lyik. a gö-lya ke-
le-pel. a ba-goly hu-hog.
poly-vá-ba ta-kar-ta is-ten a bi-na-
sse-met.

künn is van, benn is van, még-is
jö he-lyütt van. mi az?

hull a hó, hull a hó,
lesz be-lő-le hó-go-lyó.
musk-ka, né-met meg-bán-ja,
ma-gya-ro-kat ha bán-tja.

ly

ke-vély, mint a pá-va. sze-rény,
mint az i-bo-lya. köny-nyű, mint
a pe-hely. itt is lyuk, ott is
lyuk. mér-ges, mint a puly-ka.

a tó la-kó-i.

bre-ke-ke, bre-ke-ke! ku-vak, ku-vak.
ku-ruty-tyol-tak a bé-kák. el-kezd-ték,
mi-helyt es-te-le-dett. el sem hagy-ták
reg-ge-lig.

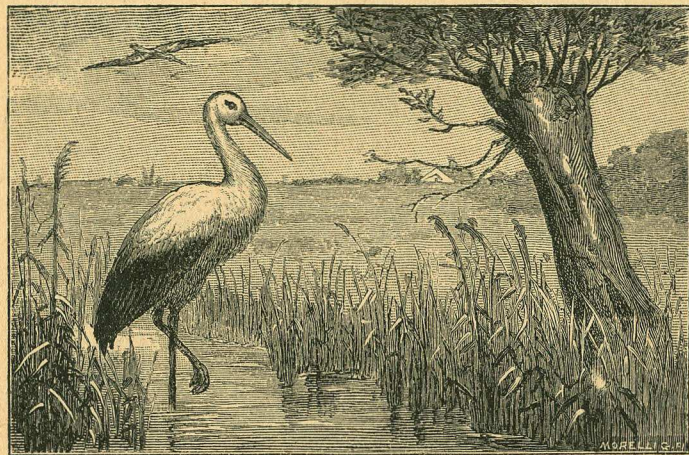
a gó-lyák nem tud-tak a-lud-ni. egy
ő-reg gó-lya el-ment a bé-kák-hoz. hosz-szú
lá-bá-val a víz-be lé-pett. cső-rét fel-tar-
tot-ta és így szólt:

ked-ves bé-ka ko-má-im! em-ber, ál-lat
pi-hen éj-sza-ka. kér-lek, ne za-var-já-tok
ál-mun-kat. vagy köl-töz-ze-tek más hely-re.
mi bi-zony da-lo-lunk. gó-lyák, em-
be-rek, men-je-tek el in-nen! ak-kor nem
za-var é-ne-künk.

más-nap a sok gó-lya o-da szállt a tó-ra.
min-de-nik fo-gott egy-egy é-ne-kest. habs,
habs, le-nyel-te. az-ó-ta a gó-lya-fiú sem
ad-ja a bé-ka-com-bot a di-ós ka-lá-csért.

gó-lya.

gó-lya ma-dár, ke-lep, ke-lep!
nagy út-ra mégy, is-ten ve-led.
is-ten áld-jon fi-úk, lá-nyok,
ki-ke-let-kor visz-sza-szál-lok.

já-ték.

ma-gyar gyer-mek: gó-lya, gó-lya, gi-li-ce,
mi-től vé-res a lá-bod?

gó-lya: tö-rök gye-rek el-vág-ta.

ma-gyar gyer-mek: ma-gyar gyer-mek gyó-gyít-ja
síp-pal, dob-bal, ná-di he-ge-dű-vel,
csi-csú-gat-ja, bu-buj-gat-ja,
tó-ba már-to-gat-ja.

a kis be-tűk.

a á b c cs d

a á b c cs d

e é f g gy h i í j

e é f g gy h i í j

k l ly m n ny

k l ly m n ny

o ó ö ő p r s sz t

o ó ö ő p r s sz t

ty u ú ü ű v z zs

ty u ú ü ű v z zs

mi történt?

a nyáron bele néztem ábécémbe. láttam fehéren feketét. **s**ok ákom-bákomot. **e**gyik gömbölyű volt, mint a golyó. **a** másik nyurga volt, mint a pózna. **n**émelyik görbe, mint a lúdneyak. **a** másik egyenes, mint a vonalzó. **b**eh furcsák is voltak!

aztán jártam iskolába. **mi** történt, mi nem?

ma az ábécém kis betűi mind fejembe bűjtak. **ha** kinyitom könyvemet, olvasgatok verseket, mesét és sok egyebet. **a**ztán írok levelet. **a**pám, anyám ha látja, nevet szeme, orcája.

II. RÉSZ.

A nagy betük.

a A á Á

Antal olvas. Arpad

számol. Amit ma meg

tehetsz, ne halaszd hol-

napra. Adós fixess!

a A á Á

Aki vesz, annak lesz. Amint veted ágyadat, úgy aluszod álmodat. Áldás, békeség! Akkor szép az erdő, mikor zöld. Anyám, anyám, édes anyám! Az én fölnevelő dajkám.

n Ny Ny m M

Nina dalol. Nem lehet

más szájával jölni.

Nyílt arcu Mihály

játszik. Minden kez-

det nehéz.

n N ny Ny m M

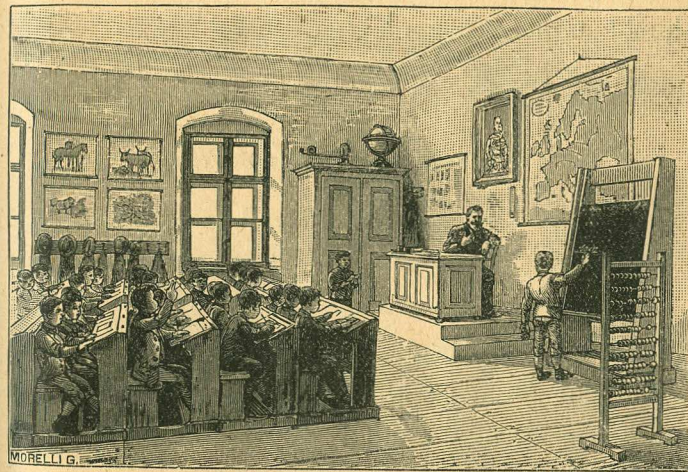
Nem mind arany, ami fénylik. Nyerít a
ló, mehetnék. Madarat tolláról, embert barát-
járól ismerünk meg. Magyar vagyok, magyar.
Nevedet beírom szívem közepébe.

A munka.

András bácsi szánt, vet, arat. Áron bácsi
asztalos. Náci bácsi csizmadia. Mihály kovácsinas.
Márton szabósegéd. Anna néni kereskedő. Mari
néni tanítónő. Mindenki dolgozik. Mi is dolgozunk,
tanulunk. Munka után édes a nyugalom.

Nem zöldül a diófa,
Nem táncolunk alatta.
Megújul még tavaszra,
Majd táncolunk alatta.

Az iskola.

Nagy ujságot mondok. Ma én voltam a napos
az iskolában.

Magyar ABC.

Amint bementem a terembe, tanító úr így szólt:

Antal fiam, ma te leszel a napos!

Megtörültem a nagy fekete táblát. Megnéztem, van-e kréta? A tanító úr asztalát és székét megtörülgettem. Megnéztem, van-e minden tintatartóban tinta? Azt is megnéztem, nincs-e a padok alatt szemét. Ahol egy-egy papirosdarabot találtam, fölvettem, a szeméttartóba tettem. Azután kiosztottam az irkákat.

Amint írtunk, a tintát a padra cseppentettem. A szegény pad rám nézett. Mit vétettem neked, hogy bepiszkolsz?! Nagyon szégyeltem magam. Mentem a törölő rongyért. Amennyire lehetett, megtisztítottam a padot. A másét jobban kíméld, mint a magadét!

*Nem megyek én idegenbe,
Mint a fecske, mint a gölya.*

A gyermek is álmos, egy már alszik épen, félrebillent fejjel az anyja ölében. Majd a földre hintik a zizegő szalmát s átveszi egy tücsök csendes birodalmát.

U U U U U U U

Figyel, mint a hal

a vízben. Ura légy

szavadnak. Ünneppnap

van ma? Ut az óra
indulóra.

u U ú Ú ü Ü ű Ű

Új szita szegen függ. Ujjából tudományt még senki sem szopott. Űtheted bottal a nyomát. Üres hordó jobban kong.

v V

Várj sorra! Vince,

Vilma keresztnevek.

v V

Végén csattan az ostor. Vess, ha
aratni akarsz. Vár, vár. Nincsen olyan
vár, mint az egri vár.

z Z zs Zs

Zabot szeret a ló.

Zsindely van a házon.

z Z zs Zs

Záporosó hamar múlik. Zeng az ének.
Zúg az erdő, zúg a malom. Zsebben a keze.
Zsiga, Zsiga, hol a csiga.

A család.

Vilma és Zsigmond haza jöttek az iskolából.
— No, gyermekek, itthon vagytok? Ügye-
sen tegyetek helyére mindent. Úgy, jól van!
Most itt a vajjas kenyér. Várunk az ebéddel édes
apátokra.

Udvarra mentek a gyermekek, játszottak.
Nemsokára jött édes apjuk a hivatalból.

— Vajjon ki tudta ma a leckét?

— Mind tudtuk, édes apám!

— Vajjon ki fogadott szót ma?

— Vilma is, Zsiga is.

— Akkor megérdemeljük az ebédet.

Az asztalt gyorsan megterítették a gyerme-
kek és Mari cseléd. Mindenki jóízűen evett.

Vilma, Zsiga megköszönték az ebédet apjuk-
nak, anyjoknak.

Végül a gyermekek imádkoztak:

Aki ételt, italt adott,
Annak neve legyen áldott!

Aki tanul, halad,
Aki hanyag, marad.

i I j J

Igazat szólj! Isten

mindenható. Iлона,

Iren, Ida, Julia leány-

nevek. István, Imre,

János, József fiunek.

i I í Í j J

Ijedt ember a maga árnyékától is fél.
Így és úgy volt, elbeszéli. Jónál is van
jobb. Jár a baba, jár, mint a kis madár.
Jóból is megárt a sok.

h H

Hamar munka ritkán

jö. Hire sincs, nyoma

sincs.

Isten áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel!
Nyujts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel!

h H

Hátán a háza. Hányja-veti magát.
Három a tánc. Ha madár jön, tőle kér-
dem: „Virulsz-e még szülőföldem?”

Az udvar.

Játszani megyek az udvarra.

- Játszol-e velem, kis csirke?
- Jaj, én félek. Megyek anyámhoz
- Hát te, boci, játszol-e velem?
- Nem lehet. Hív édes anyám.

Megyek a lóhoz.

- Játszol-e velem, Vezér?
- Nem lehet. A gazdám mindjárt befog.

— Ugyan ki játszik hát velem?

Maros, a kutya rám néz.

Vau, vau! Ham-ham-ham! Játszom én veled.

Vadászunk, versenyt futunk. Ha elfáradsz, pihenünk. Úgy-e, jó lesz?

— A bizony jó lesz.

Hess te liba, hess te tyúk,
Versenyt fusson, aki tud!

c C cs Cs

Cincognak az egerek.

Csüri-csavarja a dolgot.

c C cs Cs

Cirmos cica dorombol. Csak így élünk,
csak-csak-csak! Cini-cini hegedülünk. Csur-
ron víz lett a ruhátok.

Ölölölölöl

Cicsó húsnak hig

a leve.

*Öreg ember előtt
állj fel! Ősz fejnek
süveget emelj!*

o O ó Ó ö Ö ő Ő

Otthon a legjobb! Óra, óra, fali óra.
Hallod-e, hogy int a jóra? Örülj az örülő-
vel! Őrizkedjél a hízalgóktól! Őszi képet
ölt a határ. Olyan piros, mint a rózsa.

A kert.

— Olga! — szólott édes anyám. Vedd a
kosarat, gyere a kertbe!

Mosolygó almák, édes körték nevettek reám.
Öt barackot számláltam az egyik kis fán. Csupa
öröm rájok nézni.

Oda értünk a zöldséges táblához.

— No, most szedjünk egyik ágyból sárga-
répát. A másiktól petrezselymet. Hagymát is
húzogass néhányat!

Mind betettük a kosárba.

— Almát nem szedünk?

— Igen, én leszedem, te tartod a kosarat!

Vittem a teli kosarat. Jó levest főztünk a
zöldségből. Az almát pedig megettük ebéd után.

— Ozsonnára vidd el ezt az almát az iskolába!

Ödön játszott velem az iskola udvarán. Neki
volt labdája. Azzal játszottunk. Játék után almá-
mat megfőztem vele.

e E é É

*Ember a munka, Istené
az áldás. Egyszer esik
esztendőben karácsony.*

e E é É

Egyszer volt, hol nem volt. Elek, Ede,
Éva, Erzsébet nevek. Élek én is úgy, mint
más. Édes jó Istenem! Mindnyájunknak Atyja!

g G gy Gy
 Garda leszek. Garda
 szeme hírlalja a marhát.
 Gyors kéz hamar kész.
 Gyere pajtás katonáinak.

Csipp, csipp, hull a hó,
 Éheziünk, fázunk.
 Csipp, csipp, hideg van,
 Nincs meleg házunk.
 Nincs a fán levél,
 A kertben virág,
 Hideg, fagyos lett
 Az egész világ.

Jó fiúk, leánykák,
 Óh segitsetek!
 A koldus sem él
 Ilyen bús életet.
 Amit Isten adott,
 Adjatok nekünk,
 Nektek szól tavasszal
 Első énekünk.

g G gy Gy

Gilice betoppan. Girbe-görbe ez az ág.
 Gyöngé violának letörött az ága. Gyere haza,
 lisztes molnár! Gábor, Géza, Gyuri fiúnevek.

Jó tettért jót várj.

Volt a világon egy kis asztal. Ott álldogált
 a tornácon. No, ott ugyan bepiszkolódott. Egyszer
 csak elfogta szegényt a sírás. Gazdája kérdezte:

— Miért sírsz, asztalkám?

— Hogyne rínék, hogyne sírnék? A többi
 asztal mind szép tiszta. Csak én vagyok ilyen piszkos.

Gazdája megsajnálta. Megmosta s bevitte a
 szobába.

Egyszer a gazda megbetegedett. Nem volt,
 aki kenyeret keressen. A gyermekei majd meg-
 haltak éhen.

— Hej, kis asztalom, bárcsak megterülnél!

Hát a kis asztal megrázkódik. Abban a szempillantásban megterült. Volt ott minden, amit szem, száj kíván. Volt libasült, töltött káposzta, túrós rétes. Evett Erzsi, Gábor, Gyula. Evett a gazda. Ettem én is.

Igaz, ami igaz. Jó tettért jót várj!

s S sz Sz

Segíts magadon, Isten is
megsegít. Szalmatűz fel-
lobban, hamar is oda van.

s S sz Sz

Sok kéz hamar kész. Sok beszédnek
sok az alja. Szemesnek áll a világ. Száz
szónak is egy a vége. Sírva vígad a magyar.

l L ly Ly

Lassan járj tovább érsz.

Lyukas mogyoró keveset
ér. Sok kicsi sokra megy.

Szelid mint a bárány.

Legjobb otthon.

l L ly Ly

Legjobb szakács az éhség. Lassankint a
sok is elfogy. Lyukas ruhának tű az orvosa.

Hazádnak rendületlenül
Légy híve, óh magyar!

Saskergető.

(Játék.)

Hess el, sas, sastollas!
Akkor vagy te hatalmas,
Ha galambot lophatsz.
Ne vidd fiát, ne vidd anyját,
Csak vidd el a rossz pásztorát
Üllőre, csattogóra.
Magas kősziklára.

A sas kergeti a galambokat. Ha valakit
megfog, az lesz a sas.

p P

Porul járt Penga kassza.

Pálnak mondom, Péter

is érthet belőle.

p P

Péternek mondom, Pál is értsen belőle.
Pendül a kapa most, letevé a gazda.

r R

Rossz fát tett a tűzre.

Reng a kalász. Rőrsa-
bokor piroslik a halmon.

r R

Reszket, mint a kocsonya. Rest ember
kétszer fárad. Ritka madár a jó barát.
Rikoltoz a bagoly csonka, régi tornyán.

b B

Becsüld meg magad!

Betegnek orvos a barátja.

b B

Botból nem lesz borotva. Ballag egy cica is, bogarászni restel, óvakodva lépked, hosszan elnyúlt testtel.

Csillaghullás.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy árva kis lány. Szegény árva azt sem tudta, hova hajtsa le fejét? Utolsó darab kenyerét kezébe vette. Elindult világgá.

Megy, mendegél. Lát egy koldust.

— Isten áldjon meg, adj egy darab kenyeret! — rimánkodik a koldus.

A kis lány odaadta utolsó darab kenyerét.

— Adjon Isten érte ezer annyt! — hálálkodik a koldus.

Megy a kis lány tovább. Szembe jön vele egy gyermek.

— Beh fádom! Csak úgy didergek! — mondta a gyermek.

A kis lány megszánta. Bekötötte fejét a maga kendőjével. Ráadta a maga felső ruháját. Úgy bocsátotta tovább.

Nem volt most már a kis lánynak semmije, csak az ingecskéje.

Hát egyszer csak hull a csillag az égről. A kis lány felfogja ingecskéjét, mint a kötőt. Hull belé a csillag s mindenik aranypénzzé válik.

Jó az Isten! Megfizet a jóért.

t T ty Ty
Tálal aki keres. Tiszta
ság félegészség. Tyúkom
mondja: kot-kot-kot.

t T ty Ty

Tudja Pál, mit kaszál. Több szem többet lát. Tyúk is kölessel álmodik. Tyúk is kikaparja. Téged hívlak, Atyám, mindig segítségül.

f F
Fekete kézzel fehér
pénzt keresnek. Fából
nem lesz vaskarika.
Fekete földben terem
a jó buza.

Benn a bárány, kinn a farkas,
Fuss el innen lompos talpas!

Fuss, fuss, fuss!

Fuss, fuss, fuss!

f F

Fillér is pénz. Farkasból nem lesz
 bárány. Feketén bólingat az eperfa lombja.

Legelteti nyáját,
 Fújja furulyáját,
 Vígán éli a világát.

A vadgalamb és a szarka.

A vadgalamb nem tud fészket csinálni. Miért
 nem tud? Elmondom.

Tákolgatta a vadgalamb a fészket. Meglátja,
 hogy a szarka milyen nagy mester a fészek-
 rakásban. Olyan fészket rak, hogy a héja nem
 fér hozzá. Elmegy hát a vadgalamb a szarkához:

— Ugyan, szomszéd! Tanítson meg engem
 fészket rakni!

Felel a szarka: — Szívesen húgocskám!

Amint egy-egy galyat helyére tett, mondo-
 gatta: Csak így, csak úgy!

A vadgalamb nézte s felelgette: Tudom,
 tudom!

A szarka elhallgatta egy darabig. Egyszer
 aztán megharagudott.

— Ha tudod, csináld magad! — Azzal ott-
 hagyta a fészket fele munkájában.

A vadgalamb azóta sem tanult többet. Nem
 is tud jó fészket csinálni.

D D

*Dolgozzál és imád-
kozzál. Derűre ború.*

Borúra derű.

d D

Derék ember! Deli vitézek! Dalolj,
dalolj, kis pacsirta.

Dolgos kéz, okos ész,
Olyan kincs, mely el nem vész.

k K

Ki mint vet, úgy arat.

*Kicsiny magból nőtt
a nagy fa is.*

*Kis kacsdid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem!*

k K

Ki korán kel, aranyat lel. Kölcsön ke-
nyér visszajár. Kerek ez a zsemlye, nem fér
a zsebembe.

Benn a háziasszony elszűri a tejet,
Kérő kis fiának enged inni egyet.

Nagy ujság.

De nagy ujság! Hej, de nagy!
Fejemben az a-bé-ab!
A nagy betű elől jár,
Kicsiny betű mellé áll.
S amint sorba lejtene,
Elmondják a versemet,
A mesémet, nótámat,
Örömeire apámnak.

A nagy betűk.

A Á B C Cs D

A Á B C Cs D

E É F G Gy H

E É F G Gy H

I Í J K L Ly

I Í J K L Ly

M N Ny O Ó

M N Ny O Ó

Ö Ö P R S Sz

Ö Ö P R S Sz

T Ty U Ú Ü

T Ty U Ú Ü

Ű V Z Zs

Ű V Z Zs

A betűk neve.

a, á, bé, cé, csé, dé, e, é, ef,
gé, gyé, há, i, í, jé, ká, el,
ely, em, en, eny, o, ó, ö, ő,
pé, er, es, esz, té, tyé, u, ú,
ü, ű, vé, zé, zsé.

Nevek ábécé-rendben.

Anna, Ádám, Béla, Cili, Csongor,
 Dániel, Eszter, Éva, Ferenc,
 Gábor, Gyuri, Henrik, Ilona,
 János, Károly, Lajos, Mária,
 Nina, Ottó, Ödön, Péter, Rózsa,
 Sándor, Szilárd, Tivadar, Ubul,
 Ügek, Vilma, Zalán, Zsigmond.

Számjegyek.

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

6 7 8 9 10

6 7 8 9 10

III. RÉSZ.

OLVASÓKÖNYV.

Imádság.

Őre a világnak,
 Jó Atyám, imádlak.
 Bízva kelek, fekszem,
 Megtartasz te engem!
 Egész világ ott van
 Ölelő karodban.
 Akaratod nélkül
 Egy hajszál sem görbül.
 Őre a világnak,
 Jó Atyám, imádlak!

Husvét.

A lányok súgdosnak, nevetnek. Szorongatják
 édes anyjuk kötőjét.

— Festünk-e piros tojást, édes anyám?

— Festünk bizony, nem is egyet, hanem
 százat!

A fiúk nagy titokban kérik édes apjukat:

— Úgy-e kapunk rózsavizet?

— Kaptok bizony illatosat is, nagy üveggel is.

Volt is locsolódás husvét második napján. A lányok menekültek. A fiúk utánuk szaladtak. Csupa illat volt a lányok arca, ruhája a rózsa-víztől.

A fiúk pedig gyűjtötték a piros tojást. De szép is a piros tojás. Némelyik még cifra is. Mókus, boci, bárány van reá kaparva. — Egyik-másik eltörik. Sebaj. Megesszük.

Locsolódás után fölveszik ünneplő ruhájukat a lányok. Megyünk a templomba. Imádkozunk, énekelünk.

Husvétí köszöntő.

Husvét ünnepére
Ez a kívánságom:
E háznak népére
Az áldás bősége,
Édes öröm szálljon!

Szalad a nyúl.

Volt egyszer, hol nem volt, volt egyszer egy ember. Ez az ember a fiával együtt elment szántani.

Szántanak, szántanak. Egyszer csak kifordít az eke egy picinyke ládát.

— Ejnye, mit csinálunk a ládikával?

— Találj hozzá kulcsot!

Szántanak tovább. Egyszer csak felkiált fiú:

— Itt a kulcs, édes apám!

— Nyisd ki hát a ládikát!

A fiú sem rest, nyitja a ládikát. Mi van benne? Mi van benne?

Fordul a kulcs. Fölpattan a ládika teteje. Hát, lelkem, kiugrik belőle egy kis nyúl.

Szalad a nyúl, szalad. A fiú utána.

Fogd meg a nyulacskát, Péter,

Várok addig a mesémmel!

Szentjános-bogár.

Világít a fűben

A szentjános-bogár,

Vigyázz a lábadra,

Mert eltaposni kár.

Madár énekeljen,

Rózsa meg virítson,

A szentjános-bogár

Csak hadd világítson!

Szól a harang.

Szól a harang, a templomba

Mennek a kis lányok sorba' ;

Egy-egy virág a kezükben

És imádság a szívükben.

Imádkoznak, énekelnek

Házában a jó Istennek.

Szép szelíden ülnek sorba',

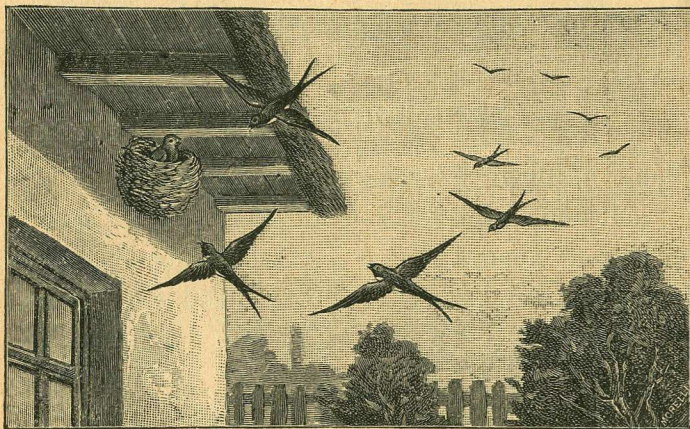
Mintha mind egy angyal volna.

A fecske meg a veréb.

Hazajött a fecske!

Építették a fészket. A mi ereszünk alá is építettek egyet. Már csak ágy kellett belé. El is ment fecske-apa, fecske-anya tollért, szalmáért, gyapjúért. Legyen jó puha ágy a fészekben.

Míg odajártak, a veréb belebújt a fészekbe.

— Milyen jó itt! Csip-csirip! Sohse volt ilyen szép házam!

Jönnek haza a fecskék.

— Ficseri, ficseri! A házunkból eregy ki!

— Csip-csirip! De jó itt!

— Építs magadnak te is!

— Nem építek biz' én!

A fecskék összehívták rokonaikat. Jött a sok fecske. Egyik sarat hozott, másik szalmaszálat.

— Ficseri-ficseri! Eregy ki, mert beépítjük a fészek ajtaját!

A veréb megijedt. Éhen halni a jó fészekben sem jó. Kapta magát, úgy elröpült, talán még most is röpül, ha meg nem halt.

Találd ki.

I.

Négy lába van, mégse jár,
Mindíg csak egy helyben áll.
Jó rajta a tele tál!

II.

Hányat lép a veréb reggeltől estélig?

Bölcsődalok.

I.

*Egyszer egy időben
Bakonyi erdőben
Gilice nem alszik,
Sírása elhallszik.*

*Odamegy a szunyog,
Haja-haja, dunnyog.
A tücsök is fujja:
Haja-haja, hujja!*

*Gilice megúnja,
A szemét behúnyja,
Stráda nem hallszik,
Csendesen elalszik.
A gyermek is csendes,
Haja-haja, kedves.*

II.

Csendesen, csendesen,
Haja-haja, kedvesem!
Aki nem sír, nem kiáltoz,
Annak angyal kis kertet hoz.
Lesz benne egy szép, de szép fa,
Minden ágán aranyalma.

Hát még mi lesz? Mi bizony?
Ha nem sírsz, hát megmondom.
Kis fészek, meg kis madárka,
Kék a lába, zöld a szárnya,
S azt énekli csengő hangon:
Aludjál el már, galambom!

S a gyermek, ki hallja épen,
A szemét behúnyja szépen;
Elalszik az énekszóra
S álmodik majd szépet róla.
Úgy lesz, úgy lesz, úgy bizony,
Haja-haja, galambom.

A lakóhely.

A méh bebarangol rétet, mezőt. Ellátogat az erdőbe is. Tartóztatja egy-egy szép virág. De a kis méh nem marad. Visszatér a köpübe. Ott várják szülei, testvérei, ismerősei.

Így teszek én is.

Járok-kelek. Sok faluban, sok városban megfordulok. Mindenütt találok puha ágyat, ízes ételt, jó embereket. De azért visszatérek lakóhelyemre. Ott ismerek mindent. Házat, udvart, kertet. Az utca fái engem köszöntenek. A fecske azt csi-csergi: Haza jöttél? Isten hozott! Az emberek mind ismerősök. Örülünk, hogy egymást láthatjuk. Édes apám, édes anyám, kis testvéreim elélem jönnek: Itthon vagy! Beh jó, hogy hazajöttél! — És nekem legpuhább az az ágy, amit édes anyám vetett. Legjobb ízű az a kenyér, amit ő dagasztott. Legszebb ház, ahol édes apámék laknak. És legszebb muzsika szüleimnek, testvéreimnek vidám beszélgetése.

Esteledik. Megszólal a karcsú torony harangja. — Bim-bam! Isten áldjon meg benneteket, akik itthon vagytok. Akik haza jöttetek. Akik messze földről haza vágyakoztok.

Jobb otthon.

Mi fehérlik ott a síkon, távolba?
Talán biz' az édes apám kunyhója.
Messze jártam, másutt is volt jó dolgom,
Hej, de szívem csak azt mondja: jobb otthon!

Késő ősszel száll a fecske messzire,
De tavasszal újra megjön fészkeire.
Messze elszáll, hegyen, völgyön és síkon,
Hej, de mégis azt csevegi: jobb otthon!

Icinyke, picinyke.

Volt egyszer egy icinyke-picinyke asszony.
Ennek az asszonykának volt egy icinyke-picinyke
tehénkéje.

Az icinyke-picinyke asszony megfejté az
icinyke-picinyke tehénkét. A tejet beleszűrte egy
icinyke-picinyke tejesfazékba.

Azután bezárta az icinyke-picinyke házat és
kihajtotta az icinyke-picinyke tehénkét a legelőre.

Mikor hazajött, elővette a tejesfazekat. Enni
akart belőle, de egy csepp tej sem volt benne.

Keresi az icinyke-picinyke asszony az icinyke-
picinyke cicát. Az icinyke-picinyke cica ott lapult
az asztal alatt. Még most is tejes volt a bajusza.

Felkapott az icinyke-picinyke asszony egy
icinyke-picinyke botot, hogy elveri az icinyke-
picinyke cicát.

Az icinyke-picinyke cica se volt rest. Talán
még most is szalad, ha meg nem állott.

Ha az icinyke-picinyke cica el nem szaladt
volna, az én mesém tovább tartott volna.

A mi házunk.

Az a mi kedves kis házunk
A legszebb ház a világon.
Faluvéken, pázsitszádon
Talpig mosolygón, fehérén,
Az a mi kis kedves házunk!

A padlásán télbe, fagyba
Úgy terem a piros alma!
S mennyi az álló szőlője,
Vígán csörrenő diója?
Édes anyánk kék kötője
Annak a megmondhatója.
Az a mi kis kedves házunk!

A hős nyulacska.

Volt egyszer egy nyulacska. Nagyon kedves
nyulacska volt. Korán fölkel. Megmosdott a pa-
takban s aztán egy fa alatt tanulgatta a leckéjét.

Egyszer csak mit gondolt, mit nem? Oda
állott az apja elé:

— Édes szülőim, köszönöm hozzám való jó-
ságukat. Elmegyek világgá.

— Már hogy mennél? — szólott be a kony-
hából édes anyja.

— Ne féltsen engem, édes anyám. A va-
dász megijed tőlem, ha megrázom két fületem.
A farkas elszalad, ha bajuszommal feléje szúrok.
Aztán tudok én futni is, ha kell.

— Jól van, fiam, eregy! — szólott az apja.
Édes anyja pedig süttött neki pogácsát útra-
valónak.

Ment, ment a nyulacska. Apja, anyja elkí-
sérték a nagy diófaig. Szomorúan tértek haza.
Estére megszólalt nyúl-apó:

— Vajjon hol lehet most a mi fiunk?

Hát — hipp, hopp — előttük terem a nyu-
lacska. Liheg, a melle zihál, beszélni alig tud.

— Csakhogy itthon vagy! — mondta az édes anyja.

Jaj, nagy csatám volt ám. Mentem heted-hét országon is túl. Egyszer leültem a nyárfaterdőben, hozzáláttam a pogácsához. Egyszerre csak csrr! csrr! Nagy csattogást hallok. Két rettenetes nagy szürke madár repült fölöttem. Egyik azt mondta: Kár, kár! Másik azt mondta: Rák, rák! Én bizony szedtem az irhámát s meg sem állottam hazáig.

— Isten áldja meg azokat a szürke varjúkat, hogy haza kergettek! — És összecsókolta nyúl-anya a hős nyulacskáját.

Találd ki.

Van egy virág, jól ismerem,
Szúró tövis között terem;
Piros, fehér a levele,
Mondjam-e, hogy mi a neve?

Cicázás.

A gyermekek párosan oszlopba állanak. Ezek az egerek. Egy gyermek elől áll, háttal az egereknek. Ez a cica. Az egerek mondják: Cica legyen hírével! A cica tapsol. Az utolsó pár kétfelé válik s fut az oszlop két oldalán előre. Igyekeznek egymással ismét kezét fogni. A cica meg akarja fogni az egyiket. Ha megfogta, párosan az oszlop elejére áll. A páratlanul maradt gyermek lesz a cica.

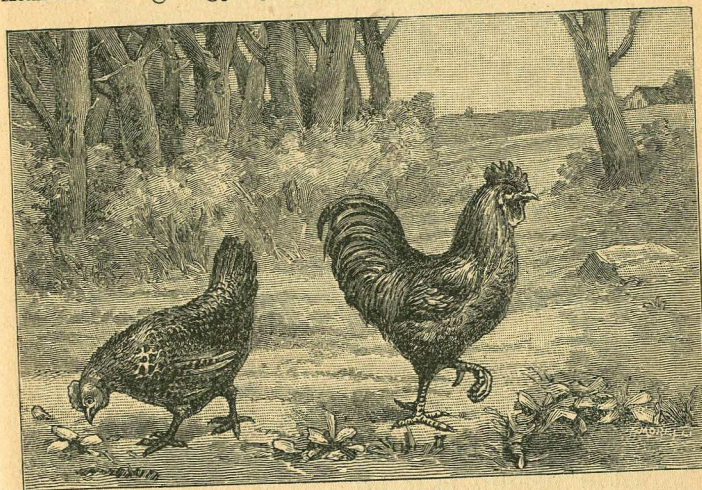
Szállj el!

Szállj el tarka lepke
Abba a kis házba!
Rácsos kerítése,
Virág ablakába!

Beteg a testvérem...
Nagyon szeret téged.
Amig én tanulok,
Játsszál vele, kérlek.

A kakas meg a jérce.

Volt egyszer egy szegény asszonynak egy kakasa meg egy jércéje. A kakas meg a jérce

elmentek az erdőbe epret szedni. Megegyeztek hogy ha epret találnak, megosztotznak rajta.

Az erdő szélén elváltak egymástól. Egyik ment jobbra, a másik balra.

A jérce talált egy szem epret. Csip! felcsípte, megette.

Mikor összekerültek, kérdezi a kakas:

— No, mit találtál?

- Egy szem epret.
- Hova tetted?
- Megettem.

A kakas megharagudott. Kivágta a jérce begyét s megette a szem epret.

A jérce nagy beteg lett. A kakas meg-sajnálta. Futott a vargához fonalért, hogy bevarrja a jérce begyét.

— Hozzál előbb sörtét a disznótól! — mondta a varga.

Szaladt a kakas a disznóhoz.

Disznó így szólott: Hozzál zabot a cséplőtől!

Szaladt a kakas a cséplőhöz.

Cséplő azt mondta: Hozzál lepényt a gazdasszonytól!

Szaladt a kakas a gazdasszonyhoz.

Gazdasszony rákiáltott: Hozzál tejet a tehéntől!

Szaladt a kakas a tehénhez.

Tehén kívánta: Hozzál füvet a rétről!

Szaladt a kakas a rétre.

Rét azt mondta: Kérj rám esőt a jó Istentől!

A kakas kérte a jó Istent s a jó Isten adott esőt a rétre. Szaladt, szaladt a kakas nagy örömmel:

Isten nekem esőt ad,

Esőt adom rétnék.

Rét nekem füvet ad,

Füvet a tehénnek.

Tehén nekem tejet ad,

Tejet az asszonynak.

Asszony nekem lepényt ad,

Lepényt a cséplőnek.

Cséplő nekem zabot ad,

Zabot a disznónak.

Disznó nekem sörtét ad,

Sörtét a vargának.

Varga nekem fonalat ad, bevarrom a jérce begyét. Be is varrta. Ki is békültek. Újra jó barátok lettek.

Tavas.

Csin-csin-csin, nagy kelep!

Isten hozott, kikelet!

Zöldül erdő, zöld a rét,

Virág nyílik szerteszét.

Dalolja a madárka:

Né ülj már a szobába!

Heerden, mezőn, udvaron,

Rózsá nyílik arcodon.

Jankó.

Jankó még csak akkora volt, mint az öklöm. De már értett a munkához és tudta a rendet.

— Édes szülém, elmegyek én világot látni.

— Eredj, fiam! Segítsen az Isten.

Ment, ment Jankó. Egyszer találkozik egy szénás szekérrel. A szekér után ballagott a gazda.

— Hallod-e, fiam! Állj meg egy szóra.
Nagy az én bajom. Hátha tudnál segíteni rajta!

— Mi a baj, gazduram?

— Tűt vettem a vásáron s most nem lelem sehol.

— Hová tette kigyelmed a tűt?

— Bedugtam a szénás szekérbe.

— No, máskor szúrja a kalapjába, onnan nem vész el.

— Ejnye, derék fiú volnál. Állj be hozzám szolgálatba.

Megegyeztek s szépen haza jutottak. Otthon a gazda bevezeti Jankót a kamarába.

— Jaj, milyen sötét ez a kamara!

— Biz' olyan sötét ez, fiam, mint az éjszaka.

— No, segítünk rajta.

Jankó fogta a fejszét s ablakot vágott a kamarára.

Ősszel Jankó kinn legeltette a borjúkat a mezőn. Estére hazajön. Hát a gazda vasvillával hányja a diót a padlásra.

— Jókor jössz, szolgám. Öreg este lesz, mire ez a dió felkerül a padlásra.

— Hej, ott lesz az mindjárt.

Fogott Jankó egy vedret, beletette a diót s fölvitte a padlásra.

— Derék ember vagy, szolgám. Tudod a rendet, érted a munkát. Meg is fizetek neked becsülettel.

Gyűjtik a csordákat.

Gyűjtik a csordákat,
Csingi-lingi-lánga!
Hajtják a marhákat,
Csingi-lingi-lánga!
Tinó-binó jószágocskák,
Nyakukon a harangocskák.
Csingi-lingi-lánga,
Rínak az utcába.

Nőjjön fű előttük!
Csingi-lingi-lánga.
Baj ne essék köztük!
Csingi-lingi-lánga.
Hízzanak meg mind egy lábíg,
Ígérjenek száz forintig —
Csingi-lingi-lánga,
Értök a vásárba!

Nyáron.

Elől tipeg Zsuzsika. Kezében három fakanál.
Utána megy édes anyja. Viszi az ebédet. Hová viszi ebben a nagy melegben? Olyan nagy a forróság, hogy még a cica is árnyékba húzódik.
Pedig a cica szereti a meleget.

Nini! Zsuzsikáék letérnek a mezei útról a gyalogösvényre. Nem messze oda, aratnak. Dül az aranyárga búza a kasza alatt. Friss leányok, asszonyok marokba szedik és kévébe kötik a búzát. István bácsi pedig összehordja a kévéket és keresztbe rakja. Ki ez az István bácsi? Zsuzsikának az édes apja.

Most már tudom, hova viszik Zsuzsikáék az ebédet. El is fogyasztják jóízűen. Aztán lehevernek egy kicsit a nagy akácfa árnyékába. Munka után jólesik egy kis pihenés.

Csakhamar munkába állnak újra. Most már a Zsuzsika édes anyja is segít. Zsuzsika is segít. Szedeget egy pár elejtett búzakalászt. Kerget egy-egy tarka lepkét. Húzza nótáját a tücsök. Zsuzsika elalszik. Álmában eszi a dióskalácsot. Ad belőle nekem is. Édesen mosolyog hozzá.

Miből lesz a kalácska?

Miből lesz a kalácska?

— Búzácskából.

S a búzácska?

— Úgy kél ki a barázdából.

Eke vasa eltemeti,

Lanyha eső költögeti,

Nap sugara feltámasztja,

Lábát kasza elvagdossa,

Ló a szérűn megrugdossa,

Két kemény kő összezúzza,

A gazdasszony megdagasztja,

Forró kemencébe dugja,

S ha kiveszi, látod:

Megsült a kalácsod.

Pünkösd.

Mi van ma, mi van ma?

Piros pünkösd napja!

A rózsá is nevet

Erre a szép napra!

Mondjam-e a versem? —

Jó apám szeressen,

Az öröm rózsája

Arcáról nevesse!

Táncjáték.

Nem jó erdő mellett lakni,
Mert sok fát kell hasogatni;
Tizenhárom ölet meg egy felet,
Öleljen meg engem, aki szeret.

A gyermekek körbe állanak. Egyik a kör közepében áll. Mindnyájan dalolnak s egyet jobbra, egyet balra lépnek. A dal utolsó soránál a középben álló párt választ a körből. Ekkor a többi gyermek is párt választ. A dal utolsó két sorát ismétlik s rá párosan táncolnak. Akinek párja nem volt, az a kör közepébe áll.

A hét napjai.

Hétfe hetibe,

Hedd kedvibe,

Szerda szérűre,

Csütörtök csűribe,

Péntek pitvarába,

Szombat szobájába,

Vasárnap Isten házába.

A kóró és a veréb.

Ősz volt. A fű elsárgult, a fákról lehullott a levél. Szél sivított a tengerikórók között. Egyik kóróra rászállott a veréb:

— Kóró, ringass engem!

A kórónak nem volt kedve ringatni a verebet. A veréb megharagudott, szállott a kecskéhez:

— Kecske, rágd le a kórót.

Kecske nem ment kóró rágni s a kóró nem ringatta a kis verebet. Repült a veréb a farkashoz:

— Farkas, edd meg a kecskét!

Farkas nem ment kecske enni, kecske nem ment kóró rágni s a kóró nem ringatta a verebet. Szállt a veréb a farkához:

Furkó, üsd agyon a farkast.

Furkó nem ment farkas ütni. Farkas nem ment kecske enni. Kecske nem ment kóró rágni s a kóró nem ringatta a verebet.

Repült a veréb, repült a féreghez.

— Féreg, fúrd ki a furkót.

Féreg nem ment furkó fúrni. Furkó nem ment farkas ütni. Farkas nem ment kecske enni. Kecske nem ment kóró rágni s a kóró nem ringatta a verebet.

Búsul a veréb, búsul. Arra megy a kakas.

— Kakas bátyám, kérlek, csípd fel ezt a férget!

Szalad a kakas, csípi a férget. Szalad a féreg, fúrja a furkót. Szalad a furkó, üti a farkast. Szalad a farkas, eszi a kecskét. Szalad a kecske, rágja a kórót s a kóró ringatja a szépen kérő kis verebet.

Huszárok.

Huszárok, huszárok,
Nyalka szép vitézek,
A lelkem is örül,
Ha reátok nézek.

Mint repül a mente,
Ha vágat az a ló,
Hej, csak ez az élet
A legénynek való!

A levegő.

Odakinn táncol a pehely meg a szalmaszál.
Hajladozik a fa ága és libegnek-lobognak a levelek.
Vígán füttyörészget a szél. Beszól az ablak-résen és a kályha kéményén át még a szobába is.

— Látod, mi mozgatja a falevelet, mi táncoltatja a szalmaszálat? Látod a szelet?

— Nem látom.

— Vajjon mi lehet az utcán, az udvaron, a kertben, a mezőn, ami nem látható, de ami megmozgatja a fát is?

— A levegő.

— Levegő van a szobában is, de szél nincs.

— A szobában nincs szél, ha ablak, ajtó be van zárva. De ha kinyitunk ablakot, ajtót, utat talál a levegő. Akkor azután végigszalad a szobában is a szél. Libegteti az ágytakarót, fölveszi a papirost és még az irkát is kiviszi, ha nem ügyelek reá.

— Ha a szél a levegő, miért nincs mindig szél ott, ahol levegő mindig van?

— Mert a levegő sem mozog mindig. Neki sincs kedve mindig futni, szaladni, visítani. Mikor a levegő pihen, akkor szél nincs.

— Mozog a levegő? Ki mozgatja?

— Néha megmozgatod te is. Mozgasd a könyvedet, mint a legyezőt. A levegő megmozdul s arcodon érzed a szelet. De a levegőt igazában a meleg mozgatja. A meleg levegő fölfelé száll, helyére siet a hűvösebb levegő. Így támad a szél.

— Én másképp is megmozgatom a levegőt.

— Hogyan?

— Úgy, hogy mélyet lélegzem a levegőből s azután fúvom a levegőt, így ni!

— Jól van! Ez a kis szél megmozgatja a könyv levelét, de nem hajlítja a fát.

Lakoma.

Nagy lakoma készül,
Sül, fő a jó étel.
Jön is a sok vendég,
Nem tudom, hol fér el?

Nevenapja van ma
A szőke babának,
Bodri is, Cirmos is
Beállít cigánynak.

Mulatnak, táncolnak...
Búvik egy egérke,
Futnak a cigányok,
Jaj, a táncnak vége!

Az árnyék.

Vadászgatott a kutya a mezőn. Szaglált jobbra, balra, szaladt ide-oda. Egyszer csak, hopp, fölugrik előtte egy icinyke-picinyke nyúl. Uccu, neki! Kergeti a kutya a nyulat. Kergeti tüskön át, bokron át. Utoljára csak megfogja.

Szájába vette a kis nyulat s ment vele haza. Útjában esett egy kis patak. Beleugrik a patakba, hogy átúszik rajta.

Úszik, úszik s néz a víz tükrebe. Néz, néz. Tágra nyitja a szemét.

Ni-ni, mi van a víz tükreben?

Ott is úszik egy kutya. Annak a szájában is van egy kis nyúl.

Gondolja magában a kutya: „Ejnye, elveszem tőled a kis nyulat. Legyen nekem kettő.”

Úgy is tett. Kitátotta a száját. Zsupsz! A kis nyúl beesett a vízbe. A víz fenekéről nem bírta a kutya megint szájába venni a nyulat. Szomorúan ballag most hazafelé.

Ispilángi rózsza.

A gyermekek körbe fogódznak s jobbra vagy balra járkálva dalolják:

Ispiláng, ispiláng,
Ispilángi rózsza.
Rózsza volnék, piros volnék,
Pénz volnék, pendülnék,
Karika volnék, gurulnék.
Zöld selyem rojtja,
Piros selyem bojtja.
Szederszemű kis leányka
Fordulj angyal módra!

Mikor ezt dalolják: „Rózsza volnék,” tapsolnak és gyorsan megfordulnak. Tapsolnak és fordulnak akkor is, mikor ezt dalolják: „Pénz volnék.” Tapsolnak és fordulnak akkor is, amikor ezt dalolják: „Karika volnék.” Mikor aztán dalolják: „Szederszemű kis leányka,” akkor a leányok arccal kifelé fordulnak. Ha a leányka helyett azt dalolják: „fiúcska,” akkor a fiúk fordulnak kifelé.

Kamarában az egér.

Kamarában az egér
Futkos körös-körbe,
Három zsák dió is van
A farkára kötve.
Csörög-börög, meg se fér,
Még a cicától se fél.
Összeveszett az egér
Pákosztos macskával,
Agyoncsapta a cicát
Pattogó farkával.

Oda a cica. Meghalt a cica.
Nem mondja már: miau!
Szegény egér szomorú.
Sajnálja, siratja,
Kelti, de nem hallja ...
Cicuska, kelj fel,
Itt a jó tejfel!
A cicuska fel is kelt,
Ketten ették a tejfelt.

A hólyag, szalmaszál meg a tüzes üszök.

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy szegény ember. Ennek a szegény embernek volt egy kis malaca. A kis malacot a szegény ember megölte s a hólyagját a boglyakemence mellé akasztotta. Hadd nőjön nagyra, jó lesz zacskónak.

De hólyag komának nem tetszett ez a hely.

— Eszi a szememet a füst, eszi a szememet a füst.

Kapta magát, elment világgá.

Megy, mendegél hetedhét országon által. Előtalál egy szalmaszálat.

— Hová mégy, hólyag koma?

— Megyek hetedhét ország ellen, mert a gazdám füstre tett, a füst ette szememet.

— No hát menjünk együtt.

Mennek, mendegélnek, találkoznak a tüzes üszökkal.

— Hova mentek, szalmaszál koma?

— Megyünk világgá, mert hólyag komát a gazdája füstre tette. A füst ette hólyag komának a szemét.

— Jól van, menjünk együtt.

Mennek, mendegélnek. Odaérnek egy nagy vízhez. Se híd, se csónak. Hogyan menjenek át?

Hólyag koma egyet ugrott s átgördült a vízen. Szalmaszál koma se sokat okoskodott. Neki fogott az úzásnak. Tüzes üszök koma elkezdett sírni:

— Jaj, ne hagyjatok itt. Én nem mehetek a vízbe, mert befűlok.

Szalmaszál koma megszánta. Visszaúszott érte, felvette a hátára. De bizony nem messzire úszhatott a szalmaszál. Tüzes üszök koma elégette. Tüzes üszök koma vízbe fúlt. Hólyag koma pedig akkorát nevetett, hogy mindjárt kipukkant.

Aratni ment.

Aratni ment Pali gyerek,

Segit az apjának.

Hullott kalászt szedegetett,

Tarka lepkét megkergetett.

Jaj, bizony elfáradt.

Leül, majszol. Bokor alja

Napi ellen megvédi.

Enyhe szellő elringatja,

Tarka lepke elaltatja,

Tücsök dalol neki.

Hogyan ivott a szarka a korsóból.

Bizony nem kis dolog az! Iszik a szarka a korsóból! Iszik, ha a korsó tele van vízzel. De hogyan iszik, ha csak a korsó fenekén van víz?

Úgy láttam, mint ti. Elmesélem tehát.

Rekkenő meleg volt. Kiszáradt a tócsa, kiszáradt a patak. Még a kútban is alig-alig csilámlott a víz.

Szegény szarka nagyon megszomjazott. Egyik fa árnyékában meglátta a korsót. Odarepül s a

fa ágáról belenéz a korsóba. Van benne víz, van benne víz, de csak a fenékén.

Ha ember volna, fogná a korsót s felhajtaná és kiinná belőle a vizet. De mit csináljon a madár? Felborítani tudná a korsót. Akkor kiömlenék a víz. De a szomjas föld hamarabb meginná, mint a szomjas szarka.

Mit csináljon hát?

Szed egy kavicsot s beleejti a korsóba. Megint vesz csőrébe egy másik kavicsot s azt is beleejti a korsóba. Hordja, hordja a kavicsot a korsóba. A sok kavics megtölti a korsó fenekét. A korsó fenekéről fölkerül a víz. A szarka beledegja csőrét a korsóba. Eléri a vizet és jól iszik belőle.

Igyál, igyál, kis madár! Megdolgoztál érte.

Hová megy a vándor fecske?

Hová megy a vándor fecske?
Messze, messze napkeletre.
Neki ott is van hazája,
Eresz alatt kis tanyája.

Mehetnék én akárhova,
Nem lennék én boldog soha.
Nincs szívemnek más hazája,
Csak a Tisza, Duna tája.

A medve és a farkas.

— Jó reggelt kívánok, farkas koma!
— Nekem ugyan nem jó, medve koma! De azért fogadj Isten!

— Hát mi bajod?

— Benéztem a faluba. Fájt a fogam egy kis bányypecsenyére. De a kutya észrevett, megugatott. A gazda pedig baltájával úgy elpáholt, alig bírtam menekülni.

— Ejnye, ejnye! Már sokszor hallottam, milyen erős az ember. Csak találkoznom vele! Megmutatnám én, ki az erősebb?!

— Jól van, medve koma! Gyere, üljünk ide a bokorba, az országút szélén. Mutatok én neked embert.

Várnak, várnak. Egyszer arra jön egy gyermek. Kérdi a medve

— Ez az ember?

— Nem, ez csak lesz ember! — feleli a farkas.

Várnak, várnak. Arra ballag egy öreg koldus.

— Ez az ember?

— Nem, ez már volt ember.

Csak várnak tovább. Hát arra vágat egy huszár. Oldalba böki a farkas a medvét.

— Ez már talpig ember. Hanem én elhordom az irhámát.

A medve kiáll az országútra, szemtől-szembe a huszárral. A huszár megállítja lovát. Előveszi pisztolyát s rálő a medvére. Az apró golyóktól a medve megrázkódik, de helyén marad.

A huszár nem veszi tréfára a dolgot. Kिरántja fényes kardját. Innen és túl jól megszabdálja medve uramat. Fut a medve nagy véresen, fut, amerre lát.

Medve és farkas összetalálkoznak.

— Jaj, farkas koma! Soha sem láttam olyan erős állatot, mint az ember. Kurta botjából reám fűjt. A hátam is borsódzott tőle. Aztán kirántotta fényes oldalbordáját. Úgy megpofozott, hogy szinte belehaltam.

Budapest.

— Meséljen nagyapó, meséljen még, kérem.

— Mesélek, mesélek világszép városról. Fényes ezüst-szalag húzódik a földön nagy Magyarországon. Ez a Duna folyó. Jobb oldalán hegyek, a hegyeken kertek. Kertek közepében gyönyörű paloták. A legszebb, legnagyobb a magyar királyé.

Magyar király kinéz nagy palotájának aranyablakából. Lát egy nagy síkságot, szem nem éri végét. A Duna balpartján azon a síkságon temér-

dek palota. Ki tudja, melyik szebb? És minden palota tele fényes bolttal. Ami csak drágaság, amit szem, száj kíván, mind kapható ottan.

Még csak az utcák is ki vannak padlózva kővel és egyébbel. S ki vannak seprve ragyogó tisztára. Mennyi ember, mennyi kocsi jár-kelel rajtuk! Egy tűt se lehetne leejteni köztük.

Nagy paloták között a legnagyobb mégis Magyarország háza. Márványból a fala, arany a cifrája. Nem messze van hozzá egy óriás templom. Márvány, arany az is. Magas tornyaiban megszólal a harang. Zúg, zúg mély zúgással. Tán ennek a hangja altatott el téged, édes kis unokám. Mosolyog az ajkad. Ott jársz bizonyosan világszép városban. Ott jársz Budapesten. És dolgozol te is, hogy az a szép város még ragyogóbb legyen.

Az arató leányok.

Rekkenő nagy meleg volt. Megszomjazott a vándor, de nem látott vizet sehol.

Egyszer egy búzaföldhöz ért. Javában arattak a leányok. Megszólít a vándor egy marokszedő leányt:

— Édes húgom, adj egy kis vizet.

— Nem adok biz én. Messze van a kút, nem szaladhatok minden pillanatban vízért.

A vándor nem szólt semmit, szépen tovább ment. Nem messze másik búzaföld volt, azon is arattak. Megszólít a vándor egy marokszedő leányt:

— Édes húgom, adj egy kis vizet!

— Jó szívvel — feleli a leány. De hozok a kútról friss vizet, mert a korsómban már megmelegedett.

Szaladt a leány a kútra, hamar vissza is fordult a friss vízzel. Jót ivott a vándor, megköszönte szépen és ment az útjára.

A jó leány búzaföldjén annyi volt az áldás, hogy alig bírták learatni. És olyan súlyos volt a kéve, hogy föl se bírtam emelni. No, volt, is abban a házban, ahol a jó leány lakott, mit aprítani a tejbe!

Magyar vagyok.

Magyar vagyok, magyar. Magyarok születtem,
Magyar nótát dalolt a dajka felettem.
Magyarul tanított imádkozni anyám
És szeretni téged, édes magyar hazám.

Nemzeti zászló!

Piros, fehér, zöld a zászlónk,
Álljon alá, aki magyar!
Háromszínű zászló alatt
Dobog a szív, erős a kar!

Ez a zászló volt apáink
Vezetője, biztatója.
Magyar gyermek! Imádkozva
Nézz erre a szent zászlóra!

Reggel.

Gingalló, gingalló!

A fölkelő nap benéz a toronyba. A harangok megszólalnak. Kitörüljük szemünkből az álmot. És hálákat adunk az Úrnak, aki felvirrasztott a mai napra.

A rét virágain csillog a harmat. A kis méh már ott röpköd. Alig tud választani a sok szép virág közül.

A golya, a fecske kiszálltak fészkeikből. Reggelit visznek fiókáiknak.

Édes anyám sűrűg-forog a házimunkában. Édes apám pedig befogja a lovakat s megy szénát gyűjteni.

Mire világos reggel van, már javában folyik a munka. És mellé vidáman zeng a munkások nótája.

Mese.

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy ember. Hol volt? Hetedhét országon is túl, az üveghegyeken is túl. Ott volt, ahol a kis kurtarfarkú malac túr.

Ennek az embernek volt három fia; a legidősebbet hívták Gyűszűnek, a középsőt Fésűnek s a legkisebbet Haddelnek.

Mondja egyszer az ember a Gyűszűnek:

— Eregy fiam, országot, világot látni, hátha tanulsz valamit.

Elment Gyűszű, oda volt egy álló esztendeig. Bejárt országot, világot. Látott sok szépet, sok újat, de arról én most nem mesélek. Egy esztendő múlva hazakerült. Akkor azt mondja az ember a középső fiának:

— Édes fiam, Fésű, szedd össze a holmidat te is. Eregy világgá, ne maradj hátrább a bátyádnál.

Elment Fésű is. Bejárt országot, világot. Hej, mennyi mindent látott! De hogy mit látott, arról ő sem mesélt nekem, én sem mesélek nektek. Egy esztendő múlva hazakerült Fésű is. Akkor azt mondja az ember a legkisebb fiának. Annak a . . . hogy is hívják, no . . . ejnye, nem jut eszembe a neve. Hogy is hívják a legkisebb fiút, ki tudja?

— No ha Haddel, akkor jó no, elhagyom a mesét.

Vendég jön.

Szarka néni, mit cseveg?

— Nagyapó jön, gyermekek!

Nagyapó jön vendégségbe,

Alma, dió a zsebébe.

Csingilingi csingiling,

Már hallom is odakint.

Jó nagyapó merre jár,

Vígan zengjen a madár.

Rózsa hulljon az útjára,

Lába nyomát Isten áldja . . .

Állj meg szürke, hó-ha-hó!

Isten hozta, nagyapó!

Este.

Búcsúzik a nap. Aranyos sugarával megcsókolja a pici virágot. Azután a házunk tetején kelepelő golyát. Végre megcsókolja a tornyot és benne a harangokat. Utolsó sugarai az ég felhőit köszöntik.

Lement a nap. Édes apámék hazajönnek a mezőről. Vacsorához ülünk. A lámpa világa éji lepkéket hívogat magához. A többi állat már mind pihen. A fecske is alszik ott fenn az ereszen. Lassan-lassan lefekszünk mi is.

Harangszó hallik. Imádkozunk. Az égen csillagok ragyognak. A jó Istennek örökdő szeme valamennyi.

Imádságok.

Reggel.

Aranyos sugár int,
Elhagyom az ágyat,
Ébredő virággal
Jó Atyám imádlak.

Óh, míg a nap ragyog,
Örüljek, nevessek,
Apámnak, anyámnak
Örömet szerezsek.

Este.

Én Istenem, jó Istenem,
Becsukódik már a szemem.
De a tied nyitva, Atyám,
Amíg alszom, vigyázz reám!

Vigyázz kedves szüleimre,
Meg az én jó testvérimre;
Mikor a nap újra felkel,
Csókolhassuk egymást reggel!

Tanulás előtt.

Eljöttünk az iskolába.
 Atyánk, buzgó gyermeked
 Erőt gyűjt itt a munkára
 És megismer Tégedet!

Áldd meg, kérünk, ezt a házat,
 Vígán lássuk napodat,
 És te is örömmel lássad,
 Hogy gyermeked szót fogad.

Tanulás után.

A jóban, a szépben a Te orcád ragyog,
 Munkánk ha sikerül, jó Atyánk, Te vagy ott!
 A Te szemed őriz, a kezed vezérel.
 Hálás szívvel kérünk: haza is kísérj el,
 Maradj velünk mindig, világíts előttünk,
 Hogy a Te útdról soha el ne térjünk! Amen

A magyarok szent honának.

*A magyarok szent honának,
 A mi kedves, szép hazánknak
 Adjon Isten két barátot:
 Békességet, szabadságot!*

Köszöntők.

Karácsonyra.

Szálljatok le, szálljatok,
 Betlehemi angyalok!
 Zörgessetek ma este meg
 Minden piciny ablakot!
 S házikókba, palotákba
 Egy örömet vigyetek:
 Boldog, édes ünnepet!

Újévre.

Adjon Isten füvet, fát,
 Tele pincét, kamarát,
 Sok örömet e házba,
 Boldogságot hazánkra
 Ebben az újévben!

Anyának.

A te neved napján	Én édes jó anyám,
Örülök, örvendek,	Rövid az én dalom:
Mint a dalos madár	Aranyos nevedet
Én is dalba kezdek.	Imába foglalom.

Apának.

Bokrétát kötöttem	Amilyennek látod
Nevednek napjára,	Bokrétám virágit:
Benne van a kertnek	Oly vidáman élj te,
Mosolygó virága.	Jó apám, sokáig!

TARTALOMJEGYZÉK.

I. RÉSZ.

	Lap
A kis betűk	3—46
játék	25
a madarak télen	25
köszöntő. <i>Peres S.</i>	25
kell a tej?	27
hull a hó. <i>Peres S.</i>	29
kovácsok dala. <i>Pósa L.</i>	31
a két csikó. <i>Petőfi</i>	33
ki mond verset?	33
a hazáért. <i>Peres S.</i>	33
bujj, bujj, zöld ág. Játék	35
a kis nyulak. <i>Czuczor</i>	35
naphívogató. Népv.	36
karácsony. <i>Peres S.</i>	36
piros rózsza. <i>Peres S.</i>	38
veréb a kalap alatt. Mese	38
tyúk. <i>Gáspár</i> : Olvasókönyv	40
a tyúk és a galamb. <i>Fáy A.</i> után	40
matyi huszár. <i>Pósa L.</i>	41
a méhecske	41
hull a hó	42
a tó lakói. Mese	43
golya	44
játék. Népköltés	44
mi történt?	46

Találós kérdések. 18. lapon: csiga; 19. lapon: hagyma; 31. lapon: fazék, gereblye; 40. lapon: a kocsi négy kereke.

II. RÉSZ.

	Lap
A nagy betűk	47—74
A munka	49
Nem zöldül a diófa. Népköltés	49
Az iskola	49
A család	53
Az udvar	56
A kert	58
Csipp, csipp	60
Jó tettért jót várj. Népmese	61
Saskergető. Népköltés	64
Csillaghullás. Mese	66
Benn a bárány. Népköltés	68
A vadgalamb és a szarka. Népköltés	69
Nagy ujság. <i>Peres S.</i>	71
Abc. Számjegyek	72

III. RÉSZ.

Olvasmányok.

Imádság. <i>Pósa L.</i>	75
Husvét	75
Husvéti köszöntő. <i>Peres S.</i>	76
Szalad a nyúl. Népmese	76
Szentjános-bogár. <i>Pósa L.</i>	77
Szól a harang. <i>Pósa L.</i>	77
A fecske meg a veréb. <i>Pósa L.</i> után	78
Találd ki. I. Asztal. II. Egyet sem, mert ugrál	79
Bölcsődalok. <i>Gyulai P.</i>	79
A lakóhely	81
Jobb otthon. Népköltés	81
Icinyke, picinyke. Népmese	82
A mi házunk. <i>Szabolcska M.</i>	82
A hős nyulacska. <i>Sebők Zs.</i> után	83
Találd ki. Rózsza	84
Cicázás. Népköltés	84
Szállj el! <i>Peres S.</i>	85
A kakas meg a jérce. Népmese	85
Tavaszi. <i>Peres S.</i>	87

	Lap
Jankó. Népköltés	87
Gyűjtik a csordákat. Népköltés	89
Nyáron	89
Miből lesz a kalácska? <i>Szász K.</i>	90
Pünkösd. <i>Peres S.</i>	90
Táncjáték. Népköltés	91
A hét napjai. Népköltés	91
A kóró és a veréb. Népmese	92
Huszárok	93
A levegő	93
Lakoma. <i>Peres S.</i>	95
Az árnyék	95
Ispilángi rózsza. Népköltés	96
Kamarában az egér. <i>Pósa L.</i>	97
A hólyag, szalmaszál meg a tüzes üszök. Népköltés	97
Aratni ment. <i>Peres S.</i>	99
Hogyan ivott a szarka a korsóból?	99
Hová megy a vándor fecske? <i>Pósa L.</i>	100
A medve és a farkas. Népmese	100
Budapest	102
Az arató leányok	103
Magyar vagyok. <i>Pósa L.</i>	104
Nemzeti zászló. <i>Peres S.</i>	104
Reggel	105
Mese	105
Vendég jön. <i>Peres S.</i>	106
Este	106
Imádságok. Reggel. <i>Peres S.</i>	107
Este. <i>Pósa L.</i>	107
Tanulás előtt. <i>Peres S.</i>	108
Tanulás után. <i>Peres S.</i>	108
A magyarok szent honának. <i>Kriza I.</i>	108
Köszöntők. Karácsonyra. <i>Szabolcska M.</i>	109
Újévre. Népköltés	109
Anyának. <i>Pósa L.</i>	109
Apának. <i>Peres S.</i>	109

1. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 2. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 3. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 4. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 5. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 6. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 7. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 8. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 9. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 10. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 11. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 12. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 13. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 14. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 15. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 16. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 17. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 18. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 19. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 20. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 21. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 22. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 23. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 24. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 25. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 26. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 27. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 28. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 29. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 30. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 31. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 32. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 33. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 34. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 35. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 36. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 37. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 38. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 39. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 40. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 41. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 42. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 43. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 44. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 45. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 46. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 47. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 48. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 49. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 50. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 51. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 52. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 53. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 54. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 55. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 56. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 57. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 58. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 59. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 60. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 61. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 62. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 63. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 64. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 65. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 66. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 67. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 68. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 69. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 70. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 71. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 72. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 73. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 74. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 75. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 76. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 77. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 78. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 79. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 80. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 81. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 82. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 83. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 84. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 85. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 86. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 87. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 88. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 89. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 90. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 91. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 92. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 93. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 94. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 95. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 96. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 97. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 98. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 99. *Amphispiza bilineata* (Aud.)
 100. *Amphispiza bilineata* (Aud.)

